

PRAŽSKÝ KURÝR

PSÍ SALON A LÁZNĚ
SALON AND SPA FOR DOG

Mája

Stříhání, koupání, péče o srst a pedikúra
Dog grooming, bathing, hair care and pedicure

**Relaxační koupele, masáže a ošetření
japonskou kosmetikou Pet Esthé**

Relaxation baths, massages and japanese
cosmetic treatments Pet Esthé

www.psisluzbymaja.cz • 702 851 743 • 776 190 445
Dlouhá 24 • 110 00 Praha 1

FEJETON

Setkal jsem se nedávno s mladou maminkou, která se ráda občansky angažuje, schází se s podobně smýšlejícími lidmi a spolupracuje s nimi na různých projektech. Příjemně jsme si popovídali a na závěr našeho rozhovoru jsme zmínili i politiku.

A pak to přišlo – slečna nebo paní mi řekla, že vůbec nechodí k volbám, protože politika je podle ní nečestná, nikomu z politiků prý nevěří a své postoje k životu vyjadřuje právě svými občanskými aktivitami.

Nejsem příznivcem povinné volební účasti. Lámu si však hlavu s tím, co by politici měli dělat pro to, aby lidé k volbám chodili v mnohem větším počtu. Té mamince jsem řekl, že by jí přece mělo záležet na budoucnosti její i jejích dětí a že občanská angažovanost je skvělá věc, ale že ji chápu až jako nadstavbu nad volebním aktem v demokratické zemi.

V příštím roce nás čekají velmi důležité volby do Poslanecké sněmovny, v tom dalším prezidentské a komunální. Dovolím si tedy připomenout známé pořekadlo: „Kdo spí v demokracii, probudí se v totalitě.“

Budme dobrými občany, kteří se nejen angažují v různých spolcích a společných projektech, ale jimž není ani zatěžko dojít k volební urně.

Přeji vám úspěšný rok 2017!

[facebook.com/OldrichLomecky](https://www.facebook.com/OldrichLomecky) **facebook**

twitter.com/OldrichLomecky **twitter**

www.oldrichlomecky.cz **WWW**

Oldřich Lomecký

OBSAH

4 AKTUALITY

TOP 09 v Praze 1 „vyměnila“ radního, Jana Krejčího vystřídal Filip Kračman.

6-9 TÉMA

Z historie evidence státního majetku aneb Jak jsme přišli k novince zvané EET.

10-13 ROZHOVOR

S uznávaným lékařem Janem Petránkem o jeho letité lásce – exotické Indii.

18-19 SENIOŘI

V Žitné ulici č. 13 vznikne pohybové centrum pro seniory, ale i další zájemce.

34 SOUTĚŽ

Pošlete nám fotografii svého psího miláčka – a vyhrajte pěknou cenu!

ČASOPIS PRAŽSKÝ KURÝR

Vydavatel: TOP 09, IČ: 71339728 | Sídlo a adresa redakce: Tyršův dům, Újezd 450/40, 118 00 Praha 1 – Malá Strana
| Distribuce: Česká pošta | Registrace: MKČR E 19511 | Foto: redakční archiv

PRAHA I MÁ NOVÉHO RADNÍHO

Zastupitel Prahy I Filip Kračman (TOP 09) se stal novým radním pro kulturu, sport a zahraniční vztahy této městské části. Nahradil spoluhraníka Jana Krejčího, který odchází pracovat do soukromé sféry

Oba kroky – rezignaci Jana Krejčího a zvolení Filipa Kračmana – projednalo a schválilo 22. listopadu 2016 Zastupitelstvo MČ Praha 1.

„Kdo sleduje dění v Praze 1, ví, že oblast, za kterou zodpovídal Honza Krejčí, patří mezi nejlépe zvládnuté. Množství kulturních akcí pro nejširší veřejnost, nadstandardní sportovní vyžití, ale i mnoho velmi dobrých přátelských vztahů se zahraničními regiony – to je vizitka dosavadní práce Honzy a jeho kolegů z radnice. Na toto chci navázat. Rozhodně však nepřicházím s nějakým udržovacím modelem. Pokusím se nalézt ještě další dílčí zlepšení tak, aby obyvatelé Prahy 1 mohli na konci volebního období říct, že TOP 09 pro ně odvedla maximum možného,“ řekl po svém zvolení Filip Kračman. Nový radní vystudoval práva na Univerzitě Karlově, je aktivním sportovcem, mezi jeho hobby kromě toho patří i literatura a film.

Jan Krejčí zůstává i nadále za-

stupitelem Prahy 1, přičemž v zastupitelstvu bude působit jako takzvaný neuvolněný člen. To znamená, že se bude stále aktivně podílet na správě Prahy 1, avšak nebude již placen z prostředků městské části. „Zvažoval jsem novou pracovní nabídku, kterou jsem nakonec přijal – stal jsem se finančním ředitelem společnosti UP21, která investuje do startupů začínajících firem. Navazuji tak na svou praxi před vstupem do komunální politiky,“ sdělil Krejčí, který v minulosti mimo jiné působil v rámci finančního sektoru také v USA.

„Rád bych Honzovi Krejčímu poděkoval za skvělou práci. Do jeho další kariéry mu přeji hodně úspěchů. Totéž samozřejmě přeji Filipu Kračmanovi a těším se na spolupráci s ním,“ uvedl starosta Prahy 1 Oldřich Lomecký.

JAN VOTOČEK SLAVÍ SEDMDESÁTINY!

Milý Jene, redakce Pražského kurýra Ti přeje ještě mnoho spokojeně prožitých let, stále hodně elánu a pracovního nasazení!

MUDr. Jan Votoček, lékař III. chirurgické kliniky I. LF UK a FN Motol

Radní MČ Praha I Jan Votoček, finance, privatizace, granty na obnovu domovního fondu

Jan Votoček, občan, dobrý soused

GRATULUJEME!

Z HISTORIE STÁTNÍ EVIDENCE MAJETKU ANEB JAK JSME K EET PŘIŠLI

Ač spuštění elektronické evidence tržeb podle zmatečných vyjádření Ministerstva financí nezasáhne v první vlně od 1. prosince vánoční trhy, tolik oblíbené v Praze I, dotkne se mj. všech ostatních stravovacích zařízení, která v centru hlavního města navštěvují denně tisíce lidí.

Ministerstvo financí pod vedením Andreje Babiše připravilo brožuru a následně i webové stránky vysvětlující a propagující EET. Na stránkách www.etrzby.cz, které spravuje Finanční správa ČR, by se podnikatelé i zákazníci měli dozvědět základní fakta o evidenci tržeb (od kdy, kdo, co a proč). Je však také možné začíst se zde do citátů politiků, kteří se o EET pochvalně vyjádřili, poučit se v sekci Mýty a fakta o bludech, k jejichž vzniku často samo Ministerstvo financí přispělo, či si prohlédnout fotogalerii, již vévodí obrázky Andreje Babiše.

Velký bratr ví vše! Mimočodem: rulička do onoho skvělého přístroje stojí 20 Kč a inkoust na tisk 600 Kč. Rulička vydrží jeden den.

Součástí kategorie Zajímavosti jsou pak nejen odkazy na úspěšnou aplikaci elektronické evidence v zahraničí, ale také stručné shrnutí tisícileté historie evidence tržeb, které přirozeně navádí čtenáře, že elektronizace evidence je pouze dalším krokem vývoje, odpovídajícím technologické úrovni současné společnosti. Odkazem na předešlé generace lovců mamutů, egyptských úředníků a středověkých kupců, kteří „také evidovali“, tak Ministerstvo financí naznačuje, že vlastně nezavádí žádnou převratnou novinku, které by se občané měli obávat.

HISTORICKÁ EVIDENCE MAJETKU

Obecné tvrzení, že jakási evidence majetku zde byla vždy a že se její způsob měnil se společenským a technologickým vývojem, je správná a celkem logická. Konkrétně Ministerstvu financí by mělo jít především o evidenci majetku, resp. zisku, za účelem výpočtu správného odvodu daní do státní pokladny. Na tomto principu byly na našem území založeny urbáře (soupisy vrchnostenských příjmů a robot z poddanského majetku), na státní úrovni pak zemské desky (záznamy o majetkové držbě, roz-

hodnutí zemských soudů, převodech majetku, dlužích apod.), berní rejstříky (uvádějící hodnotu pozemkového majetku šlechty a královských měst, z něhož má být odváděna daň), berní rula (první katastr pro odvod daní z polností, živností a podniků) a tereziánský katastr. Tyto slovní soupisy doplnila v 18. století mapová díla – josefský katastr a katastr stabilní.

Obdobnou evidenci dnes vedou katastrální úřad, živnostenský úřad a další pracoviště státní správy. V podobě daňového přiznání má berní úřad k dispozici veškeré informace, které ke správnému výběru, příp. vymáhání daní potřebuje. Dnešní „poslední fázi vývoje“ odpovídá elektronické daňového přiznání.

EET však není skutečnou evidencí, ale stálou a úplnou kontrolou. V duchu tisícileté tradice si tedy můžeme představit, že by se starověký úředník nastěhoval s hliněnou tabulkou do domu obchodníka, 24 hodin denně zde seděl na podlaze, koukal obchodníkovi přes rameno a dělal si klínovým písmem zápisky.

HISTORIE EVIDENCE TRŽEB PODLE MINISTERSTVA FINANČÍ

V přehledu Ministerstva financí na stránkách www.etrzby.cz (citace z webu, uvedené v kurzivě, jsou zkráceny, jinak ponechány v původním znění) se kupodivu neobjevují téměř žádné ze zmíněných historických soupisů. Jde o poněkud nelogický soubor historických faktů i zavádějících informací, které s evidencí tržeb příliš nesouvisejí, a proto jsem si k nim dovolila uvést

stručný historický komentář, jenž uvádí věci na pravou míru.

Především se můžeme pozastavit nad tím, proč vůbec úředníci Ministerstva plýtvají svou energií, kterou by mohli zaměřit na daňové úniky, na vytváření podobných pseudohistorických statí, které mají snad zvýšit popularitu EET u zvědavých čtenářů. Je však pravda, že pověření úředníci s textem přehnanou námahu neměli, neboť většina použitých informací je opsána z Wikipedie, což je internetová příručka, kterou používá většina z nás pro získání rychlé základní informace, ale za seriózní zdroj není považována ani na střední škole. Je otázkou, jestli Ministerstvo financí připravuje takto všechny své materiály...

„Vrubovka“ – Archeolog Karel Ab-solon u Dolních Věstonic objevil v r. 1936 lýtkovou kost vlka s 55 zářezy datovanou 30 000 let př. n. l. Zářezy (vruby) na hůlce nebo liště sloužily k primitivnímu zaznamenání počtu či k záznamu dluhů. Tento způsob záznamu nevyžadoval znalost písma ani matematiky a díky tomu se vrubovky používaly velmi dlouho...

Webové stránky začínají svůj historický exkurz u lovců mamutů na našem území. Tzv. vrubovka, datovaná dnes do období před 28 až 25 tis. lety, je skutečně nejčastěji interpretována jako primitivní počítadlo, i když její použití pravděpodobně vyžadovalo určitou znalost matematiky (někteří badatelé předpokládají dokonce počítání v desítkové soustavě). Mohlo jít však i o kalendář či umělecký předmět. Zaznamenávání dluhů ve starší době kamenné je již čistou fanta-

zií, neboť o tehdejších uspořádání společnosti a vlastnických právech víme naprosté minimum.

„Žetony“ – Kolik kdo má dobytka, kolik obilí, kolik musí odevzdat králi a kolik chrámu atd. Účetnictví se zkrátka nedá vést ústně. Žetony sloužily na Středním východě k evidenci veškerého majetku, byly z hlíny a měly různé tvary podle toho, co představovaly... (8000 př. n. l.).

Žetony, správněji tokeny, se poprvé objevily v 8. tis. př. Kr. na Předním východě. Skutečně byly zřejmě používány jako určitý druh účetního záznamu, lépe řečeno značky, u prvních starověkých civilizací. Nejprve označovaly základní zemědělské suroviny, teprve postupně se repertoár zboží rozšiřoval, nikdy však nepostihovaly „veškerý majetek“.

„Hliněné destičky“ – Pro záznam nejstaršího písma se používalo rytí trojúhelníkovitou násadkou, neboli stílusem, do hliněné tabulky – proto se tomuto písmu říká klínové. Většina hliněných destiček popsaných klínovým písmem nezachycuje literární díla, ale právě hospodářské záznamy... (4000 př. n. l.).

Klínové písmo vzniklo ve 2. polovině 4. tis. př. Kr. a jeho znaky byly ryty stylem (sic!) na hliněné tabulky. Opravdu sloužilo především k evidenci obchodů a hospodářských záznamů – zde je Andrej Babiš doma, v orientální despotii.

„Papyrus“ – Ze stébel šáchoru papírodárného se v Egyptě začal vyrábět kvalitní, lehký a skladný psací materiál, jehož název je odvozen z koptského výrazu papuro, což znamená „patřící králi“. To nám prozrazuje, že jeho výroba byla v ptole-

maiovské době královským monogramem. Psalo se na dlouhé pruhy materiálu, který se pak uchovával zpravidla jako svitek, popsaný jen po jedné straně... (3000 př. n. l.).

Papyrus se začal ve starověkém Egyptě používat na konci 4. dynastie (asi 2630–2510 př. Kr.) či v období 5. faraonské dynastie (2510–2365 př. Kr.). Na papyry se nezapisovaly jako na hliněné tabulky pouze hospodářské záznamy, nýbrž obecně úřední spisy všeho druhu, smlouvy, dopisy ad. Některé svitky papyrů byly uschovány ve starověkých knihovnách, jiné však netvořily dlouhodobou úřední evidenci. Víme, že papyry popsané z jedné strany se používaly i jako makulatury, následně byly dokonce recyklovány při zavívání mumií.

„Abakus“ – *Abakus je výpočetní pomůcka, která stojí na půli cesty mezi prsty a mechanickými kalkulátory... Abakus se používal všude od Japonska až po Evropu. Jeho název je odvozen z řeckého slova abax, které označovalo destičku pokrytou pískem, do něhož se čáraly výpočty. Později měl podobu destičky se žlábků nebo rámečku s kuličkami na tyčkách* (400 př. n. l.).

Abakus je jinými slovy počítadlo a s evidencí tržeb má společného asi tolik jako kalkulačka. Sloužil k poměrně složitým výpočtům nejen v hospodářství, ale např. i ve stavitelství.

„Účetní knihy a herbáře“ – *Ve 2. stol. př. n. l. se v Římské říši objevuje systém tří účetních knih, který postupně přejímají všechny oblasti podrobené i sousední. Principy*

současného podvojného účetnictví pochází od italských obchodníků třináctého století, kteří své znalosti získali z Egypta, Byzance nebo jiného východního centra.

Urbáře (z německého *Urbar-Register*, což označovalo výnos z pozemků) byly soupisy povinností poddaných vůči své vrchnosti. Majitelé panství či statků v nich evidovali platy, naturální dávky a robotní povinnosti, které jim plynuly z poddanských usedlostí

(1200 n. l.).

Heslo zabývající se účetními knihami a urbáři představuje změř zcela obsahově i časově nesouvisejících informací. Účetní knihy a vývoj účetnictví patří spíše do sféry soukromého podnikání, zatímco urbáře s evidencí majetku a odvody do státní poklady (konečně) opravdu souvisejí. Kompetentnost Ministerstva financí podtrhují pasáže špatně opsané z Wikipedie a záměna urbářů s herbáři v úvodu textu.

„Mechanické kalkulátory“ – *První mechanický kalkulátor sestavil roku 1623 polyhistor Wilhelm Schickard a sloužil ke sčítání a odčítání šesticiferných čísel. Jen o pár let později sestavil svůj počítací stroj „Pascalina“ i Blaise Pascal. V roce 1673 německý filozof a matematik Wilhelm Gottfried von Leibnitz zkonstruoval kalkulátor, který dokázal násobit, dělit i odmocňovat. Z principů fungování Leibnitzova přístroje pak vycházely téměř všechny další počítací stroje. Dalším významným mezníkem byl rok 1820, kdy Francouz Thomas de Colmar vynalezl Arithmometr, který se stal první komerčně úspěšnou „kalkulačkou“.*

Co všechno si ještě necháme líbit?

Hezký příspěvek o historii kalkulaček nemá podobně jako abakus s evidencí tržeb příliš společného. Kalkulačku se učí využívat děti na základní škole, aniž by byly nabádány k evidování svého majetku, natožpak předávání těchto informací státním institucím.

„Registrační pokladny“ – *Vynalezl je Američan James J. Ritty, majitel restaurace z Daytonu ve státě Ohio... Nepostradatelné, důležité, užitečné, ale zároveň krásné stroje, které od konce 19. do poloviny 20. století nechyběly v žádném obchodě, restauraci nebo hotelu... Pořízení takové pokladny byla velká investice, nemohl si ji dovolit každý, přišla na mnoho měsíčních platů.*

Ty nejlepší pak ale uměly i denní, týdenní či měsíční uzávěrku (1879).

Registrační neboli obchodní pokladny byly a jsou pomůckami pro podnikatele – proto se také staly tak rychle populárními. Obchodník se touto technologií snažil zabránit krádežím personálu, a investoval tak do svého vlastního podnikání, resp. jeho zabezpečení, přičemž samozřejmě nebyl k takové investici nikým nucen.

„Moderní registrační pokladny“ – Rozšíření elektriny a trend miniaturizace ve druhé polovině 20. století přispěl ke zdokonalení mechanických pokladen. Elektronické pokladny s fiskální pamětí a tiskárnou mnohé ulehčily. Fiskální paměť je

technické zařízení pro jednorázový a neměnný zápis výsledných údajů z provozní paměti. Tato paměť rovněž umožňuje opakovaný tisk uložených údajů, a to i v různém členění. Kapacita paměti umožňuje uchovávání údajů po dobu mnoha let

(20. stol).

I dnes, bez zásahů státu, jsou elektronické pokladny ve větších podnicích běžně používány, ale opět za účelem snazší kontroly finančních toků pro samotného majitele, příp. dalšího zefektivnění provozu. Tyto elektronické systémy např. slouží k objednávání zboží do provozovny nebo zajišťují komunikaci mezi obsluhou a kuchyní, aniž by objednávky jídel musel hlásit číšník kuchařům osobně. Zároveň umožňují majiteli kontrolovat, zda tržby odpovídají objednávkám, stejně jako tomu bylo u nejstarší registrační pokladny. Tyto systémy z velké části nemusejí být kompatibilní se softwarovým řešením EET, takže dosavadní investice podnikatelů mohou přijít vniveč.

„E-tržby“ – Přelom tisíciletí otevřel novou kapitolu ve způsobu komunikace. Dostupnost internetu a celá škála možností technického řešení – od registračních pokladen přes tablety až po mobilní telefony – nabízí mnohem efektivnější způsob evidence tržeb. On-line systém nedovoluje pozdější manipulaci s daty o tržbách, což pomůže narovnat podmínky fair-play konkurence. Cílem EET jsou rovné podmínky pro všechny podnikatele, efektivní výběr daně z přidané hodnoty a zprůhlednění pracovních vztahů... Každý podnika-

tel si může zvolit takové technické řešení, které mu vyhovuje: ať už to bude registrační pokladna, tablet nebo mobilní telefon.

Elektronická evidence tržeb ani v nejmenším nenavazuje na uvedené historické vynálezy, inovující způsoby počítání, zapisování či formu kontroly vlastního podnikání. Jak již bylo řečeno, efektivnější metody evidence, které usnadňují podnikání, jsou dnes běžně užívány, a podnikatelé si tak skutečně vybírají „které technické řešení jim vyhovuje“. V případě povinné EET jde však o volbu nucenou, při níž si podnikatel „může“ vybrat, jak drahý přístroj a software za své peníze nakoupí, aby jimi mohl být následně šmírován. Stát na podnikatele přenáší své vlastní povinnosti a odpovědnost za úspěšný výběr daní, k němuž má již řadu efektivních nástrojů. EET totiž vychází z Babišova principu „řízení státu jako firmy“, v němž jsou všichni občané chápáni jako zaměstnanci státu, v horším případě jeho konkrétního představitele. Z pozice personálu tak musíme být kontrolováni (neboť jsme všichni z principu podezřelí), což si navíc sami zaplatíme. Vztah státu a občana má být však zcela opačný – stát, podobně jako radnice a další úřady, je zde pro občany, nikoli naopak!

Judita Korteová
členka ROTOP 09 Praha 1

JAN PETRÁNEK: INDIE MÁ KAFKOVSKÉ DRÁPKY

Nejen skvělým gynekologem, ale také milovníkem Indie je člen TOP 09 Praha I Jan Petránek. Více o jeho koníčku v následujícím rozhovoru.

Pane doktore, Malostráňáci a hlavně Malostráňanky vás znají jako oblíbeného gynekologa, ale málo kdo tuší, že jste věhlasným odborníkem i v jiné oblasti. Povězte o tom něco bližšího.

Uvádíte mne do rozpaků hned navdokrát: Jednak přívlastek „věhlasný“ čtenáře rozesměje a pak čeština zná jedno krásné úsloví „devatero řemesel, desátá bída“. A já bych se měl přiznat k tomu, že mým velkým koníčkem je Indie a její kultura, alespoň v té zdánlivě jednoduché, každodenní podobě hmotné kultury, která stojí na dvou základních pilířích, náboženství a kastovním systému. Kdybychom hledali nějakou – byť vzdálenou – asociaci na kulturu naši, napadlo by nás nejspíše lidové umění. Ale Indie je nekonečná a často velmi obtížně uchopitelná, takže i být považován za odborníka je v mém případě nadnesené. Ano, zajímá mne několik drobných výsečí indické kultury a v jedné, myslím, jsem nashromáždil poměrně hodně informací. Ale pacientky se nemusí

bát, zatím se nikam nechystám přestěhovat.

Pokud víme, věnujete se tomuto tématu už dlouhá léta. Co bylo prvotním impulsem? Jak jste se k této exotické zálibě vůbec dostal?

Proč Indie? Jako většinou je to více motivů a důvodů: romantická touha navštívit exotické kraje, dětská knihovna mého otce, kde jsem se postupně od pana Foxe přes Pertolda, Hanzelku a Zikmunda postupně propracoval k Lesnému a dalším již odbornějším knihám či záliba ve sběratelství, nejspíš výlučně klukovská záležitost, která téměř vymizela již s generací mých dětí. Ale určitě velmi významný byl také iniciační pobyt v Ethiopii, kde můj otec pracoval jako geolog pro OSN. Půlrok plný cestování, to je něco, co by měl zažít každý čtrnáctiletý kluk.

Jeden z velkých zločinů komunistů byla nemožnost cestovat. A mně se to podařilo až v roce 1980, kdy otec pracoval v Bagdádu a kdy jsem dostal povolení navštívit své rodiče. Opustil jsem svoji tolerantní ženu a tehdy již dvě malé děti, přeletěl Irák a přistál v Indii, kde se můj původně 3týdenní pobyt postupně protáhl na tuším 8 či 9 týdnů. Byl z toho poprask, protože jsme tehdy žili v Jindřichově Hradci, malém městě na hraniční čáře vypjatého

ideologického boje – všichni jsme vedle Rudého práva sledovali i ruskou televizi –, ale Indie patřila do světa neutrálního, a tak nakonec všechno utichlo. Jen jsem musel pro místní pobočku Lékařské společnosti J. E. Purkyně udělat přednášku s podrobným vyličením své cesty. A tady vidím krásný případ selektivity paměti: Moje žena si pamatuje, že přednáška byla v nemocniční jídelně, zatímco já dobře vím, že to bylo v sále budovy, které se říkalo ironicky Bílý dům, panelové budovy vměstnané do staré zástavby města mezi kostel a budovu soudu, ve které kromě OV KSČ úřadovala i Veřejná bezpečnost a StB. Návštěvnost přednášky byla velká, problém byl ale v tom, že ne všichni byli kolegové lékaři nebo zájemci o Indii.

Indie má bezpochyby kafkovské dráčky a, pokud ji navštívíte, nemůžete zůstat neutrální. Buď se do ní nejspíš již nikdy nevrátíte, nebo se naopak necháte jí okouzlit a budete se vracet opakovaně. Takhle jsem se nakazil i já. Měl jsem ovšem jednu velkou výhodu: Zažil jsem ji poprvé ve zcela jiné době, kdy zůstal ještě velký prostor právě pro vyplnění romantických představ a kdy ještě prakticky neexistoval dnes všudypřítomný turistický průmysl. Velmi brzy jsem ale objevil ještě něco jiného a významnějšího: indickou lidovou kulturu. Již jsem zmiňoval hin-

duismus, jehož každodenní a vše prostupující rituály vyžadují stále nové a nové nejrůznější předměty a pomůcky z těch nejlacinějších a všeobecně dostupných materiálů. Tvůrci – malíři a tiskaři, řezbáři a hrnčíři, kovolitci a zlatníci, ti všichni a mnoho dalších – jsou po desítky generací vymezení kastovním systémem. Výsledkem je obrovské spektrum velmi členěné, ale místně tradiční produkce neměnných tvarů, barevnosti a dekoru, z evropského hlediska vnímaných jako výtvarné řešení. Tím je Indie opravdu jedinečná a současně poskytuje nekonečné možnosti pro studium a sběr.

Podle Wikipedie se dělí Indie na 7 svazových teritorií a 29 států (už to, že je teritorium víc než stát je asi pro nás tak pochopitelné, jakožto Chodsko je víc než Česká republika – začínám chápat Moravisty). A protože je Indie velká zhruba jako Evropa - na kterou její oblast se váš zájem zaměřil?

Ano, Indie je obrovská a stejně tak i nesmírně geograficky i kulturně různorodá. Severní hornaté oblasti s dominujícím buddhismem, zemědělské oblasti, kde je jedním ze spojovacích článků řeka Ganga a kult boha Kršny, hornatý střed s bezpočtem kmenových společenství, bohatá pobřežní území vymezená gháty, pouštní oblasti lemující hranici s Pákistánem se svými dosud kočujícími komunitami a pak samozřejmě jih Indie, území kam nedosáhl bezprostřední vliv Moghulů.

První tři návštěvy byly jen jakýmsi pilotním pokusem, nástřelem, ale počtvrté, kdy jsem se opět vracel sám, jsem pro sebe objevil západ-

Žena jménem Nawsibai Bhila Rathod a její šperky vplétané do vlasů. Maháráštra, 2009

ní Indii, především Rádžasthán, stát, který je dobře dostupný, kde již tehdy byla slušně fungující turistická infrastruktura a který je jakýmsi extraktem Indie. Výrazná města s ohromující architekturou, vesnice s neméně zajímavou architekturou lidovou, vysoké i každodenní umění, nesmírná barevnost – snad v kontrastu k fádní krajině. Tuto oblast mohu doporučit každému, kdo hledá vztah k Indii a nechce být zaskočen první zkušeností.

Později, při mnoha dalších návštěvách a především při zcela cílených cestách za hledáním a dokumentací „lidového“ umění jsem svoje cesty rozšířil i o státy s Rádžasthám sousedící: Gudžarát, Madhya Pradéš a Maháráštra. To už jsem se ale pohyboval za doprovodu mého známého, taxikáře Baldeva, a přítele-tlumočnicka Jamny lal Kumhara po cestách zcela neturistických, kde jsem po celé tři týdny nemusel potkat jediného cizince.

Vracím se zhruba do stále stejné oblasti, a jsou tak místa – a je jich většina –, která v Indii neznám a nejspíš ani nikdy nepoznám. Mám ale pocit, že návraty mají význam a že

odměnou jsou mi právě ty malé změny a posuny, které při příští návštěvě vnímám. Kromě toho se chcete vrátit i proto, že vždy něco opomenete, zmeškáte nebo si uvědomíte až po návratu domů.

Cestování jsme probrali, ale vraťme se na začátek – vaším koníčkem je tedy Indie, ale skromně jste zamlčel, že jste uznávaným etnografem s mnoha odbornými pracemi a rozsáhlou sbírkou indického lidového umění.

Již jsem se zmiňoval o velkých a lákavých možnostech sběru, které Indie nabízí. Ale má to svá pravidla a úskalí. Musíte o předmětu svého zájmu alespoň něco – a lépe více – vědět. Hned úvodem jsem si zvolil pravidlo, že mne zajímají věci místními lidmi používané, zhotovené pro jejich vlastní potřebu. Nabídky typu „airport art“ jsou zejména v Asii nekonečné a stejně tak nesmyslná je často diskuse nad „stářím“ předmětu. Konečně, vzbudit zdání „autentičnosti“ je pro indického řemeslníka maličkovost. To všechno ovšem vyžaduje určitou zkušenost a možná i trochu citu pro věc.

Váš zájem musí být také podpořen i dost poctivou prací na místě. Znamená to denně vést deník, propoceny a špinavý sešit, který máte stále u sebe a kam zapisujete každou drobnost, jména lidí a jejich anamnézu, přepisy interview, lokální názvy předmětů a legendy, které se k nim vztahují atd. Samozřejmě provádíte fotodokumentaci a každá fotografie musí mít svůj komentář zapsaný na místě, protože druhý den si pamatujete jen část a doma nic. A večer popsané či visačka-

mi ověšené předměty balíte do do bublinek či desek na grafiku a vše ukládáte do velkého plechového kufru, který jste si první den nechali na míru zhotovit na tržišti v Dillí. Ten kufr se tak postupně stává tím nejcennějším, s čím se vracíte, a vy na něm téměř spíte a během letu prožíváte muka, protože v tu chvíli je zcela mimo vaši kontrolu. A to všechno by navíc nešlo bez obětavé pomoci vašeho řidiče, který je ochoten improvizovat, a indického přítele hrnčíře a tlumočnicka ze tří místních jazyků, který vám otevírá každé dveře.

Nikdy samozřejmě neodoláte, když spatříte něco opravdu krásného nebo nezvyklého, ale přece jen jednoho dne pochopíte, že chtět nechtět musíte svůj zájem omezit na několik okruhů. Jen tak postupně krystalizují soubory předmětů, o kterých něco víte, soubory, které má smysl po zbytek života rozmnožovat nebo – lépe – rozmazlovat. Podobně vznikal můj soubor kmenové votivní keramiky z Gudžarátu, stejně jsem od začátku 90. let sbíral lidové tisky z dřevěných matric, tištěné a ručně kolorované ke svátku hadů, Nag Panchami, a podobně jsem tři cesty věnoval dokumentaci lidových maleb, až vznikl soubor přibližně 11 tisíc fotografií.

Co z toho je pro vás TOP?

Nejvýznamnější, myslím, je soubor textilií zhotovených baňdžárskými vyšivačkami. První z nich – nezvyklé textilní náramky – jsme s dcerou zcela náhodně objevili v roce 2000 a od té doby jsem se za Baňdžáry, indickými Romy, a jejich kulturou vydával již zcela cíleně:

Typické šperky a výbava baňdžárských žen: Kruhové „haslí“, závěs skládající se z mincí a rolniček, kovové párátka a ušní lžička, Výšivka blůzy zobrazuje škorpióny, a má tedy mit nepochybně ochrannou funkci. Maháráštra, 2009

od prvních a víceméně náhodných 'objevů' se mi podařilo přes postupně navázané kontakty s několika překupníky a již zcela cílené hledání a výběr jednotlivých kusů vytvořit postupně soubor o několika stech položek reprezentující celý šatník baňdžárských dívek, žen a mužů. Pak ale nezbývalo než vydat se za Baňdžáry samotnými, protože k tomuto tématu zatím neexistovaly prakticky žádné literární údaje. Ve dvou letech jsem navštívil na dvě desítky baňdžárských vesnic a při-

vezl množství fotografií a interview mapující styl života, který se v posledních letech definitivně stává minulostí. Spolu se souborem textilií vytvořených předchozími generacemi Baňdžárů to byl rozsáhlý materiál, který se přímo nabízel ke zpracování. Tak vzniklo téma mé doktorské práce. Ale abych byl konkrétnější, nabídl jsem Kurýru následující krátký text (na další dvoustraně – pozn. redakce) a několik fotografií, které mohou čtenářům Baňdžáry ještě více přiblížit.

KOŘENY EVROPSKÝCH ROMŮ

A DOSUD EXISTUJÍCÍ ZBYTKY JEJICH PŮVODNÍ KULTURY

V červnu roku 1958 jsem jako ne-duživé dítě – nechtěl bych své vzpomínky drammatizovat, ale výraz dítě „méně duživé“ se opravdu nedá použít – poslán dokončit několik posledních týdnů druhé třídy k tetě na vesnici. Liblice u Mělníka byla vesnice tradiční, zemědělská a katolická, a já ji mám dnes spojení s několika zážitky. Učila nás nikoliv soudružka, ale slečna učitelka. Hned první den jsme psali písemnou práci z náboženství, a na to jsem opravdu nebyl připraven. A konečně jednou v noci se za vesnicí objevily plameny ohně obklopeného řadou stínů a do půlkruhu sestavených vozů krytých plachtami. Na následující den či dva se zemědělská stavení uzavřela, pro děti byla zrušena škola a já jsem měl jedinečnou možnost vidět poslední kočující Romy. V téměř roce vyšel zákon, který to definitivně zakázal.

Národností menšiny žijící v České republice se od většinové populace liší prakticky jen jazykem, pouze Romové jsou jiní. Někdy jim bývá vyčítána určitá ambivalentnost myšlení i jazyka, které byly po generace vlastní jejich životu, snad i menší důvěra v kategorie dobra/zla většinové společnosti či dokonce absence mainstreamových morálních hodnot. Odtud může jen krok ke vzniku etnického konfliktu, jehož kořeny – přinejmenším zčásti – pramení z neznalosti, a tedy nepochopení této odlišnosti. Český jazyk nám nabízí příležitý výraz: „nedorozumění“.

Rozdílné oblečení nejstarší a nejmladší generace. Maháráštra, 2009

Chceme-li se vyhnout podobnému nedorozumění, nevystačíme se vzpomínkami z dětství či tradovanými a často i zneužívanými obecně rozšířenými názory, ale měli bychom se obrátit ke kulturním kořenům Romů.

Romové pocházejí z Indie, kde vždy kočovali a živili se původně jako řemeslníci různých profesí, potulní zpěváci, později přepravci zásobující armády a jednotlivé knížecí dvory. Kulturní okruh hinduismu je na jedné straně zatížen zařazením do kastovního systému, ze kterého nebylo úniku a který kromě řady předpisů sociální povahy předurčoval i povolání děděné z generace na generaci. Na druhou stranu žili indiští Romové v zemi se třemi

úrodami ročně, v zemi v té době relativně řídké osídlené, kde nebylo těžké obstarat si na cestách obživu nejen směnou za práci nebo zboží, ale i zcela improvizovaně. Když se ale přišli do Evropy, dostali se do zcela jiné situace: cizí logika jazyka a jeho používání, jasná pravidla morálky a vlastnického práva - to vše je vyřazovalo z většinové společnosti.

Vznikne samozřejmě otázka, je-li možné – a v jaké podobě – setkat se s Romy i v dnešní Indii.

Indičtí Romové mají dnes řadu jmen, ale nejčastěji se nazývají Baňdžáry, a můžeme je v počtu, který se odhaduje na 3 – 20 milionů, najít usídlené i migrující v 22 státech Indie: od Kašmíru po Tamil Nadu, od Orissi po Gudžarát. Najdeme je

v Sindu (Pákistán), stejně jako v Iránu.

Jejich úpadek začíná s rozvojem britské železnice v Indii a dnes již převážně opustili kočovný způsob života a usadili se. Žijí ve vesnicích zvaných „tanda“ (často obtížně dostupných a pro většinovou společnost uzavřených), což bylo původně označení pro jejich vozy resp. tábory či ležení, a věnují se již i tak usedlé činnosti, jakou je zemědělství, nebo se stěhují i do měst, kde si ale stále zachovávají svůj způsob života v určité izolaci a vytvářejí jakési „městské tandy“. Část z nich se živí státními zakázkami, např. stavebními pracemi, jakými jsou stavba atomové elektrárny či telekomunikační práce. Ta část Baňdžárů, kteří stále sezónně migrují za prací, se dnes zabývá především černým řemeslem, tedy nabízejí svoji dovednost jako kováři či podkováři, nebo obchodem. Tady vzniká jeden z problémů jejich definice: Ne každý kočovník je Baňdžára a ne každý Baňdžára je kočovník.

Dnes jsou Baňdžárové tedy jen jedním z mnoha indických etnik. Jsou proslavení svými barevným oblečením a šperky, jsou známí svými písněmi, poezií a tanci, ale zejména unikátní estetikou svých výšivek. Jako nomádi – tedy „lidé na cestách“ – nosí při sobě – u žen je lépe říci „na sobě“ – všechno své bohatství, a současně je i veškerá jejich hmotná kultura této původně trvalé mobility přizpůsobena. Převážná většina jejich výšivek se týká nejrůznějších vaků a váčku, peněženek a kapsářů, tedy mobilnímu úložnímu prostoru. Dekorativně dominuje geometrické zobrazení a typická je naopak absence rostlinných a zvíře-

Ghodiya: mobilní závěsné lůžko či houpačka pro malé dítě/kojence (kombinace starého vlněného středu a novějšího lemu).

cích motivů, typických pro majoritu indické vesnické kultury, které dělají baňdžárskou výšivku nápadně odlišnou. Geometrické motivy jsou navíc vyvedené v zářivých a kontrastních barvách, což je nápadně

Gadano: nejvýznamnější baňdžárský textil – rituální čtverec používaný jako přehoz přes nádoby s jidlem či vodou (kombinace starého vlněného středu a novějšího lemu).

zvláště na jihu Indie, kde je pouze zřídka používána červená barva.

Pokud se týká použitého materiálu, platí obecně, že základem jsou materiály laciné, a to jak pro základ, kterým bývá řídká a často druhotně použitá bavlněná látka, tak pro materiál použitý na výšivku: bavlna, řídkěji vlna, vzácně hedvábí, žině, srst, rostlinné vlákno. Typické je šití ze zbytků a repasování. Z ozdob

jsou nejtýpičtější ulity kaurí (Cyproa moneta), které jsou vnímány jako znamení oka, a tedy ochrana proti zlému pohledu, nebo jako znamení ženského genitálu, symbol plodnosti. Jinými doplňky jsou nejrůznější korálky z domácího skla, oliva, pryskyřice, vlněné pamplony nebo velmi oblíbená drobná kulatá zrcátka, svým odrazem plnící opět ochrannou funkci.

Tradice baňdžárské výšivky se předávala z matky na dceru, před kterou stál zásadní úkol: připravit si věno. Již od velmi útlého věku brala každá dívka jehlu do ruky a kopírovala matčin vzor, aby po čase i ona dosáhla mistrovství, které dnes obdivujeme. Nově vzniklý textil svými klasickými formami a vzory plnil kromě klasické utilitární funkce i roli rituální.

Je ale smutnou pravdou, že stejně jako původní životní styl i původní baňdžárská výšivka je dnes – přes ojedinělé a převážně komerčně motivované pokusy o jakousi resuscitaci – již minulostí. Zůstává otázkou, nakolik budou současné generace Baňdžárů zachovávat i nadále alespoň některé tradiční rituály (například svatební), ale přinejmenším způsob odívání baňdžárských žen se stává dnes obecně pan-indickým.

Podobně je škoda, že i u českých Romů dnes najdeme jen zbytky původní kultury. Její zachování či dokonce obnova by jistě přispěly k vyšší sebedůvěře a obráceně i prestiži.

Jan Petránek

člen RO TOP 09 Praha 1

NEJSOU GRANTY JAKO GRANTY

Radnice Prahy 1 již po léta vypisuje oblíbený grantový program na opravu domovního fondu. Ve snaze zlepšit nejen vzhled domů na svém území, ale též životní podmínky svých obyvatel, vynakládá na tento program nemalé finanční prostředky. Není však jediná.

Grantový program má i hlavní město. Ten je zaměřen na obnovu kulturních památek a nemovitostí ležících v Pražské památkové rezervaci a z tohoto titulu ho administruje Odbor památkové péče magistrátu (OPP MHMP). Tento program se vztahuje i na movité kulturní památky umístěné na veřejně přístupných prostranstvích.

Oba dva programy jsou vzájemně slučitelné, tzn. tentýž žadatel může na opravy získat prostředky jak od magistrátu (MHMP), tak od radnice Prahy 1, ale podmínky nejsou v obou stejné.

Proto předkládáme k obecnému použití přehled rozdílností obou grantových programů:

Srovnáváme zde Grantový program hlavního města v oblasti památkové péče a Grantový program na opravy domovního fondu MČ Praha 1 pro rok 2016

(Tabulka str. 17).

Pro úplnost je třeba se zmínit, že hl. město usnesením z roku 2015 schválilo záměr na navýšení finančních prostředků v roce 2016 o 5 mil. Kč na poskytnutí účelové dotace – grantů hl. m. Prahy vlastníkům památkově významných objektů

na stavební a restaurátorské práce související s odstraněním graffiti maleb a se zajištěním antigrafitových nátěrů na objektech nacházejících se na území hl. m. Prahy. Nešlo o samostatný projekt, ale o finanční podporu každoročního Grantu v oblasti památkové péče, jak je uvedeno výše. Vstřícný přístup památkářů k této problematice může turisticky vytiženému centru Prahy bezesporu jenom prospět.

Bohužel je na webových stránkách MHMP zveřejněn také odborný příspěvek nazvaný „Požadavky na antigraffiti nátěry“, který připouští pouze ochranný nátěr na bázi omyvatelného polysacharidu bez jakéhokoliv podkladového nátěru. Ano, nátěr je vlastně škrob. Avšak vzhledem k překotnému technologickému vývoji v oblasti chemie mají odborníci, jak odboru památkové péče magistrátu, tak Národního památkového ústavu, prostor pro nové, lepší a účinnější postu-

py, které se, bohužel, prosazují jen s velkými obtížemi. Při povolení použití jen a pouze víceméně „cukrové vody“ tak zní navíc zcela nesmyslně požadavek památkářů, který vyžaduje, že „podkladem pro poskytnutí finančních prostředků vlastníkovi objektu na použití antigrafitových nátěrů je doložení závazného stanoviska k provedení prací, které vydává odbor památkové péče MHMP, a ve kterém je stanoven postup prací, včetně podmínek pro použití vhodných materiálů ve vztahu k zachování památkové hodnoty a podstaty objektu.“

Takže chápeme dobře, že sami památkáři jsou si vědomi existence nových postupů a materiálů a sami případnou odchylkou v jimi vydaném odborném stanovisku nedodrží vlastní doporučení v odborném příspěvku na stránkách magistrátu?! Mohlo by se zdát, že se ptáme. Kupodivu se neptáme, jen s radostí očekáváme, a doufejme že již brzkého, „odšpuntování“ dlouhodobého problému schvalování různých antigraffiti ochranných aplikací.

Nezapomeňme, že nelegální graffiti trápí nejen státní památky, památky UNESCO a památkově významné objekty, ale i objekty soukromé určené jak k bydlení, tak k podnikání.

Jan Votoček

radní MČ Praha 1,
člen ROTOP 09 Praha 1

ÚDAJE PLATNÉ PRO GRANTOVÉ PROGRAMY V ROCE 2016	GRANTY OPP MHMP	GRANTY MČ PRAHY 1
lze poskytnout na	zachování či obnovu památkové podstaty a s tím související stavební a restaurátorské práce	opravy domovního fondu
lze poskytnout komu (PPR = pražská památková rezervace)	- nemovitým kulturním památkám - nemovitostem nacházejícím se na území PPR - movitým památkám na veřejně přístupných místech	bytovým domům na území Prahy 1
žádat mohou	vlastníci, pokud jde o dům SVJ, pokud jde o společné prostory vlastníci jednotek, pokud jde o jednotky	vlastníci SVJ právnícké osoby fyzické osoby
VYLOUČENY JSOU DOMY URČENÉ K PODNIKÁNÍ:		V OBLASTI HAZARDU
		hotelové a ubytovací služby poskytování erotických služeb
celkový rozpočet na granty	53 600 000 Kč	25 000 000 Kč
lze poskytnout na:		
zdravotně technické instalace	ne	ano
vzduchotechnika	ne	ano
vytápění	ne	ano
rozvody vody a kanalizace	ne	ano
rozvody elektroinstalace	ne	ano
investiční nové akce nástavby a vestavby	ne	ne
zateplení objektu	ne	ne
rozpočet	ne	ano
rezerva stavebních prací	ne	ano
posudky např. restaurátorský, stavebně historický, mykologický	ne	ne
restaurátorská zpráva	ne	ne
inženýrská činnost, stavební a autorský dozor (TDI)	ne	ano
poplatky za zábor	ne	ano
lešení	ano	ano
likvidace odpadu	ano	ano
přesun hmot	ano	ano
VRN (vedlejší rozpočtové náklady)	ano	ano
DPH (pokud není plátcem DPH a neuplatní ho na FÚ)	ano	ano
Grant pokrývá skutečné náklady	maximálně 65 %	maximálně 50 %
Součet všech grantů z různých zdrojů činí z uznatelných nákladů	maximálně 80 %	bez omezení
finanční strop na grant	není	max 1,5 milionu Kč
Grant lze poskytnout zpětně na práce zahájené po	01.07.2015	01. 01. 2016
způsob vyplacení grantových prostředků žadatelům	100 % na konci při vyúčtování	50 % po schválení ZMČ, 50 % po odborné kontrole
kontrola účelnosti vynaložených nákladů	pracovníci OPP	nezávislá odborná firma
NÁLEŽITOSTI PŘIHLÁŠKY:		
žádost se podává	dvojmo v papírové a elektronické podobě vypálené na CD/DVD; pokud nejsou obě verze totožné, je žádost vyloučena	podává se v papírové podobě, jen fotodokumentace navíc i v elektronické podobě vypálené na CD/DVD
fotodokumentace v žádosti	výchozí stav před opravou; jen pokud je oprava v době podání žádosti již ukončená, dokládá se výchozí i konečný stav	výchozí stav před opravou
rozpočet nákladů v žádosti musí být zpracován rozpočtářským způsobem a převedený do tabulky (xls, xlsx)	ano	ne
rozpočet doložený v žádosti bude posuzován soudním znalcem	ano	ne
výběr zhotovitele	podle zák. o veřejných zakázkách doloží při vyúčtování grantu	nejméně ze 3 nabídek
posouzení žádosti a návrh na přidělení částky	OPP MHMP	grantová komise
konečné rozhodnutí	dle výše přidělené částky: - Rada hl. města - Zastupitelstvo hl. města	Zastupitelstvo MČ
fotodokumentace konečného stavu	nevyžaduje se	při vyúčtování
lhůty:		
vyhlášení	21. 07. 2015	14. 12. 2015
lhůta na podání žádosti	20 týdnů	13 týdnů
uzávěrka přihlášek	27. 11. 2015	14. 03. 2016
rozhodnutí o přidělení částky	12. 04. 2016	12. 04. 2016
závazný termín ukončení prací	04. 11. 2016	31. 10. 2016
PROBLÉMY:		
změna vlastnictví nemovitosti během následujících 3 let	vrací se celý grant	ne
změna vlastnictví jednotky v případě SVJ během 3 následujících let	vrací se podíl připadající na jednotku	ne

V ŽITNÉ ULICI VZNIKNE POHYBOVÉ CENTRUM

Nový projekt bude mít zázemí v prostorách bývalého fitness centra.

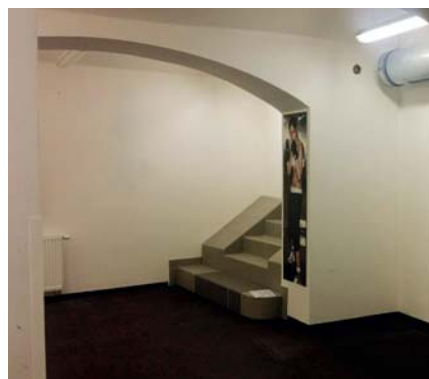
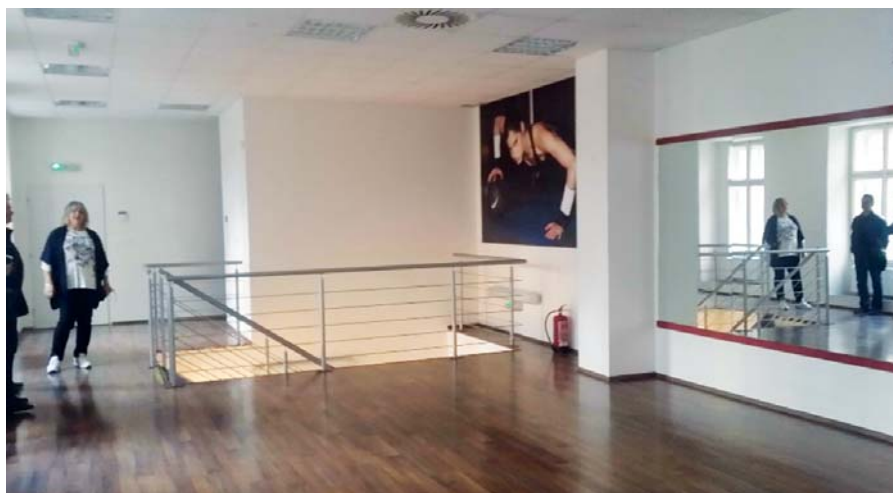
„Senior z Prahy 1 se cítí dobře, nenudí se a ví, kam se může kdykoli obrátit o pomoc, pokud ji potřebuje.“ Zní to téměř jako reklamní slogan na dokonalé stáří, ale je to opravdu tak. V Praze 1 se totiž neomezujeme pouze na primární péči; ta je pro každou radnici vlastně povinností. Správný seniorský „balíček“ z toho však vznikne teprve tehdy, když se k primární péči

přidá i pestrá škála volnočasových aktivit.

Dalším střípkem (i když v tomto případě spíše pořádně velkým střepelem) do mozaiky programů a projektů pro seniory, ale i handicapované spoluobčany či maminky s dětmi, bude pohybové centrum. Jeho vznik již schválila Rada MČ Praha 1. Bude v Žitné ulici č. 13, v prostorách bývalého fitness centra.

Provozovatelem a odborným garantem programu pohybového centra bude osvědčené Středisko sociálních služeb Praha 1. Jeho zaměstnanci jsou nejen skvělými profesionály, ale také nadšenými „srdcaři“. Jistě tedy dají i pohybovému centru do vínku to nejlepší ze sebe.

A na co se tedy mohou klienti tohoto centra těšit?

Projekt počítá s téměř všemi formami přirozeného pohybu, který lze provozovat v uzavřeném prostoru, samozřejmě s přihlédnutím ke specifické klientele (zmínění senioři, handicapovaní, maminky s dětmi apod.). Vedle posilování a protahování, pro něž bude vyčleněna jedna menší místnost, se klienti budou moci věnovat volným pohybovým aktivitám v hlavním sále. Pro ty, kteří si budou chtít odpočinout, se počítá se zřízením relaxační zóny, s možností příjemného posezení a občerstvení. Samozřejmě bude plně hygienické zázemí, ale i recepce se stálou obsluhou.

Celý projekt je podle mého názoru velmi dobře vymyšlen a připraven. V sociální komisi, která je poradním orgánem Rady MČ Praha 1, jsme se snažili, aby bylo kvalitně nastaveno také financování provozu pohybového centra. Jak pořizovací náklady na úpravy prostor a pořízení vybavení, tak uvezené provozní náklady bude hradit rozpočet Prahy 1; mohu však ujistit, že utracené peníze budou účelně a efektivně vynaloženy.

Co napsat na závěr? Napadá mě staré známé „ve zdravém těle zdravý duch“, avšak možná ještě lépe zní „každý je starý tak, na kolik se cítí“. Pohybové centrum, jak věřím, bude když ne elixírem mládeže, tak alespoň živou vodou pro každého návštěvníka.

Jozef Helmečky

člen Sociální komise MČ Praha 1,
člen ROTOP 09 Praha 1

PRÁVO – NOVINKY Z LEGISLATIVNÍHO PROCESU

Současná vládní koalice v parlamentu skutečně maká. Tedy samozřejmě jak kde. Pokud jde o množství přijímaných předpisů, pravděpodobně je nejvýkonnější v Evropě.

Horší už je to bohužel s kvalitou přijímaných norem a jejich dopadem. Místo toho, aby se zákonodárci soustředili na řešení dlouhodobě neřešených problémů. Podle údajů ze Světové banky je doba nutná pro získání stavebního povolení je v ČR průměrně 247 dnů. Dalšími neduhy jsou dluhy členů SVJ vůči společenství nebo nedosažitelní spoluvlastníci atd. Třešničkou je neřešení problémů akutních jako je problematika potřeby nových studií EIA pro důležité dopravní stavby. Místo toho se koalice i za přispění KSČM zaměřila se na stachanovské tempo přijímání nových norem a na revizi dosavadního vývoje právního prostředí po r. 1989.

Základem pro fungování ekonomiky je stabilita práva, jeho přehlednost a s tím související vymahatelnost. Občanský zákoník je nejdůležitějším právním předpisem, který používáme

To, co nemůže policie, tak úřada ano – bez povolení soudu přijít k vám domů a zkontrolovat, čím topíte.

neustále, bez toho, aniž bychom to často věděli. Proto je důležitá jeho stabilita. To si určitě uvědomují v okolních zemích, kde jsou v účinnosti kodexy z 19. století (ra-

kouský Všeobecný občanský zákoník, známý jako AGBG z r.1811, německý kodex, známý jako BGB z r. 1896 či francouzská úprava občanského práva Code Civil z r.

1804). Zásadnější novelizace by měla přijít po důkladné analýze, a ne jako v našem případě, kdy se zásadní předpis silou novelizuje po necelých 3 letech účinnosti bez všeobecné politické shody.

NÁVRAT PŘEDKUPNÍHO PRÁVA

V komunistickém právu mělo socialistické (kolektivní) vlastnictví přednost před vlastnictvím soukromým, u něhož se ideologicky

předpokládal zánik po přechodu od socialismu k plnému komunismu. Takto byl koncipován i občanský zákoník z r.1964, který mimo jiných „novinek“ vnesl do našeho právní řádu institut zákonného předkupního práva pro spoluvlastníky. To znamenalo, že pokud chtěl spoluvlastník prodat svůj podíl, musel ho nejprve za totožných podmínek (zejména ceny) nabídnout ostatním spoluvlastníkům. Z důvodu politické neshody na podobě nového občanského kodexu přežil zákoník i předkupní právo ještě 25 let po revoluci. Nový zákoník vypracovaný pod vedením prof. Eliáše již vycházel z principu soukromého vlastnictví a jeho ochrany, jakožto základního předpokladu pro fungování moderního právního státu.

Předkupní právo bylo přechodně po dobu 1 roku ještě účinné pro právní vztahy vzniklé před 31. 12. 2013, ale nadále se měl uplatnit princip smluvní volnosti pro nakládání se soukromým vlastnictvím a zákonem dané právo spoluvlastníků na odkup zaniklo. Nedávno prošla poslancečnou sněmovnou novela, která ho pro nemovitosti od r. 2018 vrací. Zdůvodněním je údajná snaha scelovat vlastnické podíly, ovšem jedná se pouze o omezení vlastníků volně nakládat se svým majetkem. Mohu pouze doufat ve stabilizační roli Senátu, která může tuto novelu, která prošla pouze o 2 hlasy, do poslancečské sněmovny vrátit.

K ČEMU SOUD...

„Rozmohl se nám tady takový nešvar“ říká ve filmu Pelíšky Eva Holubová. Parlament schválil již několikátou novelu zákonů, kte-

ré prolamují ústavou garantované svobody. Právo na nedotknutelnost obydlí byla poprvé prolomena novelou zákona o ovzduší. Úředník bude mít nadále právo vstoupit do bytů a rodinných domů za účelem kontroly stacionárního zdroje (typicky kotle) bez předchozího svolení soudu. Vládní koalice ČSSD, ANO 2011 a KDU-ČSL argumentovala ústavním právem na ochranu zdraví. Ovšem již při schvalování novely o zbraních, která umožní Policii ČR prolomit nedotknutelnost obydlí opět bez soudního příkazu při zajišťování legálně držných zbraní, argumentovalo ministerstvo vnitra přijatou úpravou kontroly vnitřní kotlí! Ministerstvo financí nemohlo zůstat pozadu a proto si vymohlo, díky novele zákona o hazardních hrách, právo zablokovat prakticky jakoukoli webovou stránku. Bude poté na provozovateli dokazovat, že zákon neporušil a přes soud se domáhat odblokování. Skutečně se jedná o takový počet případů čadících kotlů, nebezpečných držitelů legálních zbraní nebo nelegálních virtuálních heren, že by to naše soudy nezvládly? Principem polistopadového vývoje práva byla soudní ochrana základních svobod, která předchází zásahům státní moci. Ústavní soud bude řešit většinu výše zmíněných novel i díky TOP 09 a doufejme, že upřednostní dosavadní výklad ústavně zaručených svobod. Do voleb totiž zbývá ještě rok.

Filip Kračman

radní MČ Praha 1,

místopředseda ROTOP 09 Praha 1

NEJHEZČÍ VÁNOCE JSOU DOMA V PRAZE

Poslední roky se mně zdá a asi ne jenom mě, že nám ten čas plyne tak nějak rychleji a rychleji... Rok utekl jako voda a máme tady zase ty určitě nejkrásnější svátky v roce – Vánoce.

I já se těším na to, jak se na chvíli zastaví čas a nastanou chvíle rozjímání, návštěv a procházek. Jak si v klidu přečtu novou knížku od Ježíška, podívám se v televizi na známé pohádky či filmy, ale hlavně se těším na to, jak se všichni potkáme s našimi nejbližšími, na které máme po celý rok čím dál tím méně času. Jen tak si popovídáme, popřejeme si a připijeme na další setkání. Pojdme si tuto neobyčejnou atmosféru opravdu naplno užít a važme si jí. Vždyť čas je neúprosný a kdo ví, co bude zase za rok...

Já jsem díky své profesi hudebního skladatele často mimo domov, ale na mojí Prahu a svojí milovanou Malou Stranu nedám nikdy dopustit a vždycky se tam ze svých zahraničních cest rád vrátím.

Nikdy jsem si nedokázal představit, že může nastat taková situace, kdy nebudu moci být na vánoční svátky doma... No, ale člověk míní a osud mění... a já jsem jen těžko

mohl odmítnout nabídku jednoho z největších hudebních divadel v jihokorejském Seoulu, pro které jsem mj. napsal 7 muzikálů a získal zde 2 asijské Oskary, abych pro ně připravil nový muzikál na motivy slavného románu, který napsal Charles Dickens – A Christmas Carol. Když vzniká takto časově daný projekt, dostávám se vždycky do celkem schizofrenické až komické situace. Venku máte parné léto, ale z oken mé pracovny zní vánoční melodie a koledy a kolemjdoucí si právem ťukají na čelo... tady asi bydlí blázen... Ano bydlí, ale věřte, že to je citlivá a něžná duše, která na rozdíl od těch lidí, co u otevřeného okna kroutili nevěřičně hlavou, díky tomuto muzikálu Vánoční koleda, který snad potěší děti v daleké Ásii, nebude na Vánoce doma... a poprvé je stráví v dalekém Seoulu, sám bez svých nejbližších...

Byla to velká zkušenost... na jedné straně je stojící a bouřlivě aplaudující nabitý sál pro 2.000 tisíce diváků, rozzářené oči nadšených dětí a spokojené úsměvy i slzy štěstí jejich milujících rodičů či babiček a na druhé straně myslíte na své nejmilejší, kteří jsou vzdáleni více než 9.000 km daleko v těch nejcitlivějších dnech z celého roku. Z oken luxusního hotelu vidíte sice úžasné město zářící v plné kráse, které miluji, ale v podvědomí člověk myslí na svojí milovanou Prahu,

krásně zasněžené malostranské střechy, na Karlův most a hlavně na své nejbližší a je mu moc smutno... věřte, že moc...

Můj muzikál Vánoční koleda má v Seoulu dodnes velký úspěch a pravidelně se tam v těchto svátečních dnech už léta hraje, ale já už ho tam o Vánocích nikdy nevidím... Já chci být doma, mezi svými milovanými a užívat si tu krásnou atmosféru a pohodu těchto nejkrásnějších svátků. Prostě, nejhezčí Vánoce jsou doma v Praze, pojdte si je s pokorou užít a naplno vychutnat.

A tak mě dovolte, abych Vám milí přátelé popřál krásné vánoční svátky, hodně zdraví a spokojenosti a šťastný Nový rok 2017.

Váš Zdeněk Barták, hudební skladatel a zastupitel MČ Praha 1

Hned na začátku chci napsat, že je mi velkou ctí psát sem tyto řádky a děkuji nabídce MUDr. Jana Votočka, abych se s vámi podělila o pocity života v Praze 1.

Původně už jsem měla text připravený, ale dnes, kdy jsem byla na dalším setkání Čaje o sedmé v Galerii 1, ve Štěpánské ulici, jsem přišla domů a věděla, že to celé, co jsem doposud považovala za podstatné vám sdělit, považuji za nepodstatné a musím to změnit. A tak vznikl tenhle příspěvek.

Žiji v Praze 1 od roku 1996. Troufnu si říct, že znám tuhle čtvrť jako své boty. Na počátku ubytovna Ve Smečkách a následně vlastní bydlení. V roce 1998 narození první dcery o rok později druhé. Obě tu vrostly, obě považují jistoty života v centru, které se odpovídajícím způsobem k věku měnily, za trvalé. Takže jsem se s nimi přehoupla od kultury pro malé i větší v divadle Minor a dovádění na houpačkách a prolézačkách Dětského ostrova či Žofína před základní školy ve Vojtěšské a Vodičkově až k dnešním kavárnám, divadlům a galeriím.

Mám zdejší život moc ráda. Tu neopakovatelnou atmosféru Starého i Nového Města. Genius loci. Procházkou přes Karlův most. Každoroční rituál rozsvícení vánočního stromu na Staroměstském náměstí, svařák, trhy. Naopak v létě nekonečné noci pod širým nebem na Náplavce nebo v kterémkoli z mých oblíbených podniků.

Pro mne osobně je Praha 1 zosobněním Prahy jako celku. Žiji v Praze, protože žiji v Praze 1. Ano. Jsem patriot. A proč? Protože se tu cítím bezpečně, v centru společenského dění, vše na dosah, sousedé, jistoty...

Mám ráda svého obuvníka, pana Ondráčka, který mi, krom dokonale spravených bot a kabelek (mimoходом jeho provozovně byl Úřadem Městské části Praha 1 udělen palec nahoru jako doporučené provozovně Prahy 1), vždy vykouzlí svým optimismem, humorem a laskavostí úsměv na tváři. Líbí se mi posadit se v Pasta Cafe Vo-

dičkově a vědět, že personál bude zná mé chutě, protože se roky známe. Trafikantky z tabáku ve Vodičkově ulici vedle úřadu se poptají, jak se mi vede a jak to letí, že naše děti rostou jako z vody a stárnou, zatímco my mládneme... Ano, mám to tady moc ráda, protože se tu cítím jako doma. Jsem tady doma.

Jako matka dvou dětí jsem se v rámci možností podílela na aktivitách za rodiče, jako členka TOP 09 jsem za Prahu 1 aktivní v komisích pro školství a volný čas i v komisi ICT. Jsem zastáncem názoru, že člověk má přijmout za svůj život osobní odpovědnost, nicméně prizmatem tohoto životního postoje by se měl v rámci možností podílet na společensko-politickém životě. Vždyť tu budou žít naše děti, a jsem si jistá, že každý rodič se snaží prvotně udělat pro své děti to nejlepší v rámci výchovy. Ovšem je třeba si uvědomit, že i my, jako rodiče, můžeme tvořit podmínky budoucího společensko-politicko-ekonomického klimatu naší země pro své děti.

Pro příklad: Je bezvýznamné nosit na

triku obrázek se stávajícím prezidentem, včetně nápisu: toto není můj prezident. Ačkoli jsem volila Karla Schwarzenberga, vím, že vyhrál Miloš Zeman a respektuji to, jakkoli se s mnoha jeho politickými stanovisky neztotožňuji... a také vím, že je jen na nás občanech, jak budeme rozhodovat v nadcházející volbě v roce 2018. Je to jen a pouze o naší osobní odpovědnosti, zda si uvědomíme, že běh věcí této země nezměníme kritikou od stolu s pivem či bouřlivými a emočně vyhocenými komentáři na sociálních sítích.

Začněme každý od sebe a s osobní odpovědností přistupme ke skutečnosti, že tak jako se věci nevyvinuly samy špatným směrem, nebudou se bez nás vyvíjet k lepšímu. Vraťme naši zemi nám, občanům, kteří tu žijeme, pracujeme. Udělejme ji opět svým domovem, kam se budeme toužit vracet, kde se budeme cítit bezpečně a mezi svými.

Vrátím se na začátek k setkání Čaje o sedmé, které organizuje milá vedoucí oddělení vnějších vztahů a tisková mluvčí Prahy 1 Veronika Blažková. Zatím posledním klenotem našich ženských setkávání se byla charismatičká dáma s pohnutým osudem, excelentním přednesem a jedinečným stylem, paní Eliška Hašek Coolidge. Velmi inspirativní a silná žena, která obstála ve světě mužů světové velmoci jako asistentka pěti amerických prezidentů. Žena, jejíž rodině vzaly předchozí politické systémy od majetku až po to nejcennější, tedy členy rodiny. Žena, která se vrátila sem, protože přes to všechno, jak sama říká, považuje Česko vedle Ameriky za svůj domov. Jak obdivuhodné, inspirující a následování hodné.

Bud'me Čechy a važme si své země. Žijme v ní a aktivně se podílejme na jejím životě.

Krásné, klidné a spokojené Vánoce.

Kateřina Hamrová

MALOSTRANSKÉ NÁMĚSTÍ BEZ AUT A CO DÁL?

Poslední červnové dny letošního roku byly také posledními dny, kdy bylo možno parkovat na Malostranském náměstí. Od 1. 7. 2016 je toto náměstí bez aut.

Současně koncem června vznikla pracovní skupina složená ze zástupců občanských iniciativ a spolků, místních občanů a zástupců Městské části, která se pod vedením Institutu plánování a rozvoje jako pověřeného správce tohoto prostoru, snažila pro náměstí najít co možná nejlepší využití. Od počátku práce této skupiny bylo jasné, že to nebude jednoduché, neboť magistrát a tedy ani IPR neměl jasnou představu, co na náměstí chce a k čemu má být využíváno. Rovněž nebylo jasné, jak bude do budoucna náměstí spravováno.

Pracovní skupina se sešla šestkrát a postupně se dopracovala k tomu, že Malostranské náměstí je centrálním prostorem setkávání Malé Strany a nejnvhodnějším způsobem bude klidové využití. Velká diskuse se vedla nad tématem trhů, kdy v případě jejich konání je oprávněná pochybnost o jejich kvalitě a přínosu pro obyvatele. Z tohoto důvodu pracovní skupina

nedoporučila konání trhů v tomto prostoru. Co se dalších aktivit týče, jsou po šestiměsíční zkušenosti doporučeny kulturní akce, kde není vyžadována zvuková produkce, tedy upřednostněny jsou výstavy a akce lokálního charakteru a menšího rozsahu.

Jako jeden z hlavních nedostatků je zmiňován nedostatek zeleně a adekvátního mobiliáře, kdy ze strany IPR došlo k odmítnutí nabídky ze strany MČ Praha 1, a to s poukazem na fakt, že pro provoz Malostranského náměstí nejsou ze strany MHMP vyčleněny finanční prostředky. Rovněž bylo ze strany členů pracovní skupiny poukazo-

váno na zcela nedostatečné zabezpečení úklidu.

Při pokračujících diskusích se ukázalo, že zásadním problémem je průběh schválení a realizace vítězného návrhu architektonické soutěže, kdy je počítáno s odstraněním jediné vzrostlé zeleně a není vůbec počítáno s žádným vodním prvem. Členové pracovní skupiny vyjádřili požadavek účasti při dalším rozpracování vítězného návrhu, toto však nebylo akceptováno a umožněno.

CO BUDE DÁL?

Zkušební provoz Malostranského náměstí pod vedením IPR bude trvat do 31. 3. 2017 a do té doby by měl být magistrátem schválen postup při koordinaci aktivit na veřejných prostorech Prahy, kdy je pracovní skupinou doporučována koordinace těchto aktivit na úrovni města s tím, že lokální správa musí být na úrovni jednotlivých městských částí. Pro vlastní chod Malostranského náměstí je navrhována správa orgánem lokálního významu složeného ze zástupců MČ Praha 1, místních spolků a obyvatel a MHMP, který bude, v úzké koordinaci s MČ Praha řídit využití náměstí.

ZKUŠENOSTI Z PRÁCE V PRACOVNÍ SKUPINĚ

Pozitivní zkušeností je navá-

Auta jsou sice už nějaký čas pryč, ale náměstí stále hledá svou tvář.

zání diskuse s MHMP, zejména s pracovníky Institutu plánování a rozvoje, která však prokázala naprostou nepřipravenost (organizační i finanční) MHMP, kdy se uzavření parkoviště bez jakékoli další připravené koncepce ukázalo líbivá akce.

Negativní zkušeností, je pak fakt, že přes to, že pracovní skupina některé navrhované projekty nedoporučoval k uskutečnění (promítání filmu *Dáma na kolejích*, pronájem parkoviště jako zázemí filmařům pro parkování kamionů apod.), tyto se i tak uskutečnily

s tím, že pracovní skupina je pouze poradním orgánem, který byl ustanoven jen proto, aby se učinilo participaci občanů zadost a nikoli proto, aby se jim naslouchalo. Jak jsem již napsal, zkušební provoz Malostranského náměstí pod vedením IPR bude trvat do konce března příštího roku a do té doby by měl být pražským magistrátem schválen postup při koordinaci aktivit na veřejných prostorech Prahy.

Věřím, že se podaří, přes všechny problémy, které zatím “osvobození” Malostranského náměstí od

aut přineslo, přinést do budoucna takové využití, které bude ku prospěchu místních obyvatel a které obohatí jejich život a spolkovou činnost.

Tomáš Böhm

člen pracovní skupiny pro revitalizaci Malostranského náměstí, člen ROTOP 09 Praha 1

SOCIÁLNÍ SLUŽBY PRO SENIORY – JAK A KDE SE NA NĚ INFORMOVAT?

Vážený spoluobčané, v Praze 1 žije podle informace Úřadu Městské části přes jedenáct set evidovaných osob „se zdravotním postižením nebo duševním onemocněním.“ Zákon č. 435/2004 Sb. zákona o zaměstnanosti, §67 specifikuje osobu se zdravotním postižením jako člověka, kterému byla přiznána invalidita I., II., nebo III. stupně. Přiznání invalidity I., II., nebo III. stupně je spojeno s nárokem na pobírání invalidního důchodu. Dále je za osobu se zdravotním postižením považována osoba zdravotně znevýhodněná, která invalidní důchod nepobírá. Zde se jedná o člověka s prokazatelnými zdravotními komplikacemi natolik závažnými, aby mu byl přiznán invalidní důchod.

Invalidní důchod a statut osoby zdravotně znevýhodněné přiznávají lékaři lékařské posudkové komise České správy sociálního zabezpečení.

V České republice existuje několik zdrojů o poskytovatelích sociálních služeb. Můžete se informovat především v Registru poskytovatelů sociálních služeb, který je vytvořený zákonem č. 108/2006 a spadá pod Ministerstvo práce a sociálních věcí (http://iregistr.mpsv.cz/socreg/hledani_sluzby.do?SUBSESSION_ID=1474736551195_2).

Zákon stanoví povinnost všech poskytovatelů sociálních služeb být v registru uvedeni. Senior se zde

dozví, že sociální služby jsou poskytovány jak jednotlivcům, tak rodinám a skupinám osob. Tyto služby bych doporučil zejména zdravotně handicapovaným, rodinám s dětmi, seniorům a lidem „na okraji společnosti“.

Dále se můžete také informovat v Registru zdravotnických zařízení (<https://snzr.uzis.cz/viewzz/rzz.htm>, <https://eregpublicsecure.ksrzis.cz/Registr/NRPZS/o-aplikaci>). Některé služby, například léčebny dlouhodobě nemocných a nemocnice následné péče, spadají do oblasti zdravotnictví.

Pro další zjištění i bych doporučil např. městské nebo krajské úřady (v případě Prahy 1 Úřad městské části Praha 1 nebo Magistrát hl. města Prahy), které mají přehled o sociálních službách celého měs-

ta, potažmo kraje. Každý spoluobčan zde také např. zjistí, jestli je možné umístit seniora i mimo okres, jaké jsou přibližné čekací doby a kde je kapacita v danou chvíli plná. Současně by na danou otázku měl umět odpovědět Úřad práce.

V každém případě doporučuji, aby se na úřady obrátili lidé, kteří pečují o seniora v případě příspěvku na péči. Příspěvek je určen seniorům a všem osobám, jež se neobejdou bez asistence a pomoci další osoby a slouží k pokrytí nákladů čerpaných sociálních služeb.

Dobrym zdrojem informací může být i praktický nebo obvodní lékař. Měl by mít přehled o konkrétních organizacích a institucích v blízkém okolí. Neméně informací by měly podat domovy seniorů případně Charita ČR nebo Diakonie. Všechny zmíněné instituce najdete v Praze 1, konkrétně pro domovy seniorů např. Dlouhá 23, pro charitu Vladislavova 12, pro diakonii Klimentská 18 nebo Belgická 22.

Při dotazu na sociální službu hledejte takovou organizaci, která je registrovaná.

Karel Ulm

člen RO TOP 09 Praha 1

TEN NÁŠ JAZYK, SAFRAPORTE... JEŠTĚŽE JE TADY KORTE!

Tentokrát se dotazy soustředily na oblast kulinařskou. Většinou totiž víme, co je co, ale jak ten či onen roztodivný název vznikl, nikoliv. Takže odkud se vzaly kucmoch, erteple, vošouch, cmunda, oukrop, vošlejš, vejmrda, nudel, kořalka, polévka, žahour, pajšl, prejt, brambor, šlejška, šlichta, cikorka, křížala, prachanda, škubánky, kaše, kaldoun či prdeláčka?

Hesla z dnešního dotazu si rozčleníme do tří kategorií: potraviny, pokrmy a pochutiny (mezi něž zařazují i uvedené nápoje). A začneme tím nejběžnějším: brambor. Obecně se přijímá, že to je zkomolenina jména „Branibor“, což svědčí o tom, že brambory přišly do Čech přes Německo, údajně za třicetileté války, což však nemá oporu v historických pramenech. Brambory mají svůj původ v Jižní Americe, do Evropy byly dovezeny z oblasti dnešního Peru (Incká říše) ve 2. pol. 16. stol. pro španělského krále Filipa II. (znala je též anglická královna Alžběta I.) a následně se rozšířily po šlechtických a klášterních zahradách – ovšem pouze jako okrasné rostliny. Teprve pruský král Bedřich II. Veliký rozpoznal jejich nutriční hodnotu a okolo r. 1740 zavedl jejich velkoplošné pěstování. A o něco později se teprve dostaly do Čech, kde zdomácněly až po velkém hladomoru r. 1772.

Rovněž dnes již zastaralé pojmenování brambory erteple pochází z němčiny: Erdapfel (mn. č. Erdäpfel) znamená doslova zemské jablko, od čehož je odvozen zemák: první pojmenování je doloženo ve východních Čechách a na střední Moravě, druhé je dodnes živé na Moravě východní a severní.

Také (v)ošlejš k nám přišel

z německého jazyka, takže se zdá, že bez němčiny bychom se ani nenajedli: něm. Aschlauch pochází se střlat. ascalonium podle prastarého města Aškelonu, které leží na jižním cípu stře-domořského pobřeží Státu Izrael, odkud tento druh česneku (allium ascalonicum, „česnek aškalonský“) přivezli do Evropy křižáci. Dnes je známý pod názvem „cibule šalotka“.

Nyní přejdeme k pokrmům a začneme – jak je u našich stolů obvyklé – polévkami. Slovo polévka (i polívka) je doloženo již ve staročestíně a je docela průhledné: základem je sloveso líti s předponou po-, která naznačuje, že se něco – nejčastěji starší chléb nebo vařené nudle – přelávalo, většinou slepičím nebo hovězím vývarem. Úkrop (obecně česky oukrop) potkáme už asi jen někde na venkově, běžně se nazývá česne(ka)čka. Nejjednodušší způsob přípravy, kdy se česnek přelije horkou vodou, by sváděl k etymologii se slovesem kropiti, „postríkávat“, která je však mylná. Základem je prastaré indoevropské sloveso s významem „vařit“ a paralely slova úkrop znamenají v řadě slovanských jazyků „vřelá voda“ – a jsme doma! Příprava je tedy podobná, jako se „paří“ brambory, otruby apod. dobytku, aby tak byly snáze požitelné. ▶

Černá (zabijačková) polévka se nazývala trdelnice či trdlovka, od toho odvozený výraz trdelačka byl podle Ústavu pro jazyk český AV ČR žertovně zkomolen (z vulgarizován) v prdelačka. Základem je tedy slovo trdlo, o kterém jsme si vykládali v jednom z předchozích Jazykových koutků: je to palička, kterou se v moždíři drtilo koření (a v pořádné prdelačce věru musí být hodně pepře a majoránky!) a pro práci s níž je charakteristický krouživý či komíhavý pohyb. A tak se nejspíš do zabijačkové polévky dostalo trdlo, protože se při vaření musí neustále míchat, aby se nesrazila.

Nic proti prdelačce, ale rolls-roycem mezi polévkami je kaldoun, zejména ten, který čas od času uvaří archeolog Zdeněk Dragoun (všimněte si, jak se to rýmuje!) v Cibulkově Literární kavárně v Řetězové ulici na Starém Městě pražském. Takový husí kaldoun s játrovými knedlíčky... Ale k věci: staročeské kaltún, zřejmě nejčastěji „drůbky“, pochází ze střhn. caldūne (v dnešní němčině většinou mn. č. Kaldaunen, „vnitřnosti“, „droby“), což je zase ze střlat. caldumen téhož významu. Z čehož vyplývá, že naši předkové si v temném středověku vůbec nežili tak špatně.

Naprostým opakem kaldounu je šlichta. Ani se mi o ní nechce mluvit. Původně šlichta označovala jakousi tkalcovskou mazlavou hmotu k tužení tkanin, lidově se tak říká tekutině z řídké rozvařeného mouky nebo brambor, kterou se krmí domácí zvířectvo. Ale vyprávěli o ní i muklové z nacistických koncent-

ráků a komunistických kriminálů... Slovo je převzato z něm. Schlichte, „břečka“.

Přejdeme k pokrmům, z nichž patrně historicky naprosto základním a nejfrekventovanějším byla

kaše. Toto slovo (z praslovanského *kas-ja) se vyskytuje prakticky ve všech slovanských jazycích, v několika z nich však znamená „krupice“, anebo obojí, „krupice“ i „kaše“. Podle V. Machka (Etymo-

logický slovník jazyka českého, Praha 1971) bylo původním významem právě „krupice“. Svědčí pro to příbuzné litevské kōšti a lotyšské kāst, „prosivat“: z hrubě semletého obilí se prosiváním získává krupice, která se jedla zavařená v mléce, tedy konsistencí v podobě naší dnešní „kaše“, takže původní význam se přesunul z „materiálu“ na „formu“ pokrmu.

Také východočeský kucmoch původně znamenal „(moučná, bramborová) kaše“, dnes převážil západočeský význam „škubánek“ (nazývaný tak podle způsobu podávání: škubánky se vykrajují z těsta lžicí namočenou v rozpuštěném sádle a „škubnutím“ zápěstí se servírují na talíř). Etymologických výkladů je několik, veskrze bizarních. Citovaný Machek přiznává, že je to slovo nejasné, a nabízí spojení se srbochorvatským kačamak, „polenta“ (tj. kaše z kukuřičné mouky), poněvadž obojí – jak bramborová, tak kukuřičná kaše – je žluté. Jiní (J. Holub-F. Kopečný, Etymologický slovník jazyka českého, Praha 1952) soudí, že první část pochází z řeckého kukkia, „boby“, a druhá z německého machen, „dělat“, „zhotovovat“, a význam že tedy má být „narychlo udělané jídlo“. To se mi přece jen zdá dosti přitažené za vlasy, i když se též kloním k tomu, že se jedná o nějakou zkomoleninu z němčiny. Kuriozitou však je, že kucmoch byl patrně i tanec. Zhudebnil ho Antonín Dvořák v první řadě svých Slovanských tanců, Op. 46, č. 3 As-dur, což je sice polka, ale část obsahuje i jiné taneční formy. Skladatel zde cituje východo-

český lidový popěvek: „Kucmoch, kucmoch, ten já ráda. / Knedlíky nerada, knedlíky nerada, / bolí, bolí, bolí, bolí po nich záda.“

Krajové názvy pro „bramborák“ zastupuje západočeský vošouch a jihočeská cmunda. Zatímco první souvisí patrně se slovy suchý, sušit, srv. slovenský osúch (bramborová placka, nazývaná tak pravděpodobně proto, že se peče na plátu nebo na plechu v troubě „na sucho“), druhé má základ ve slovesu smouditi či smudit, „opalovat na povrchu“, srv. přicmr(n)dnout, „připálit“: bramborák přece musí být trochu přismahlý, aby okraje pěkně křupaly.

Pak zde máme několik názvů pokrmů veskrze z němčiny. Prejt je z německého Brei, „kaše“: čeština ráda přejímá německá slova končící na –ei s –t na konci, srv. Sauerei, „svinstvo“ – sajrajt, Polizei – policajt. Pajšl je z německého (resp. rakouského) Beuschel, „plíčky“, a nudle je prostě německé Nudel (většinou v množném čísle Nudeln). Naproti tomu šlejšky (správně by mělo být slejšky) je slovo poněkud nejasné a ani jídlo to není nikterak vábné: jsou to proště bramborové noky, malé válečky, čili „šišky“ z bramborového těsta, kterými se krmily husy. Základem je asi slovo sliz: šišky přece musely být slizké, aby husám dobře klouzaly do krku.

A nyní již dospíváme k pochutinám. Křížala dnes už není slovo dost jasně: souvisí se slovesem křížati, „krájet“, které se dochovalo v jihoslovanských jazycích, avšak v češtině zaniklo. Někteří autoři připouštějí i kontaminaci („zkríže-

ní“) se slovem kříž, který je vidět, když se jablko rozkrojí. Prachanda, strouhanka ze sušených hrušek, je odvozeninou od slova prach koncovkou –anda, která tu má pejorativní význam: byla to přece jen chudá náhražka perníku. Slovo vejmrda, nastrouhaný křen s jablkem, bez něhož si nelze představit ovárek, je dnes navzdory své lascivitě (anebo možná právě pro ni!) poměrně dosti rozšířené. Základem je sloveso mrdati, které ve staročeštině znamenalo „kývavě pohybovat“: tento význam, dnes ztracený, dobře charakterizuje pohyb při strouhání. A žahour, řídká ovocná kaše, resp. omáčka z rozmačkaného ovoce a smetany, souvisí nejspíše s moravsko-slováckým slovem žúr (v dnešní slovenštině ale znamená něco jiného: „večírek s pohoštěním“), což byla polévka zvaná v Čechách „kysele“. Slovo pochází (jak by jinak!) z němčiny, ze sthn. sūr, dnešní sauer, „kyselý“.

Nápoj cikorka (dříve cikorie) by dnes už asi nikdo nepil, byla to náhražka kávy, oblíbená za obou světových válek. Je to pražený drcený kořen čekanky, která se německy nazývá Zichorie, což je zase převzato ze střlat. cichorea. Zato dodnes má své příznivce melta: jejím základem je rovněž cikorka, ale obohacená o cukrovou řepu a drcený ječmen a žito. Ovšem kořalíčka... to je jiná! Slovo kořalka je převzato z polského gorzałka, odvozeniny od slovesa gorzeć, „hořet“, „pálit“, což je podle něm. Branntwein (sloveso brennen má stejný význam) naše „pálenka“. Tak na zdraví!

VÁŽNĚ NEVÁŽNĚ

Ani v tomto čísle nepřijdete o glosování některých výroků, které jsme zaznamenali v rámci mediálního prostoru Prahy I.

Malostranské noviny
12/2016

...starosta Oldřich Lomecký se neobtěžoval přijít na Malostranský candrbál. Dal prý přednost posezení se zbohatlíky.

STRANA ZELENÝCH,
ZO Praha 1

OBYVATELNÉ
CENTRUM – V Praze 1
musí dostat konečně
obyvatelé přednost
před turistickým
průmyslem
i krátkodobými
zájmy developerů.
Jen tak lze zastavit
vylidňování
centra a zajistit
obyvatelům klidný
a spokojený život.

Večeře se zbohatlíky??? Kde tak lacině, ve stylu čtvrté cenové skupiny, píší? V Haló novinách, nebo v nějakém bulváru? Tak ne! Bylo to v Malostranských novinách! To je takový ten plátek, který se tváří jako nezávislý, ale jehož vydavatel stále nemůže zapomenout, že před časem přišel kvůli politickým agitkám ve svých novinách o podporu MČ Praha 1, jež je určena pro malé, nezávislé projekty. Fakta, nefakta, kde lze kydnout špínu, tak tam ji kydnou! Tak, to máte za to!

PRAŽSKÝ KURÝR

PRAŽSKÝ KURÝR

Klasická ukázka demagogie současné Strany zelených pod vedením Matěje Stropnického. V Praze 1 snad neexistuje jediný člověk, který by se pod programový cíl „obyvatelné centrum“ nepodepsal. Jak to ale udělat v praxi? Zakázat vstup turistům? Nebo něco podobně nereálného? A jen tak mimochodem: je to právě vláda současné koalice v čele s nejsilnější stranou TOP 09 v zastupitelstvu Prahy 1, které se podařilo zastavit trend ubývajících obyvatel.

PROCVIČTE SVÉ MOZKOVÉ ZÁVITY,

PŘEMÝŠLEJTE – A HLAVNĚ SE BAVTE!

1.

**DOPLŇTE CHYBĚJÍCÍ
SLOVO:**

KŘESLA	SLON	ZVONY
BROKÁT	XXXX	PRŮVAN

2.

DOPLŇTE CO NEJRYCHLEJI CHYBĚJÍCÍ PÍSMENA TAK, ABY VZNIKLA JEDNOTLIVÁ SMYSLUPNÁ SLOVA:

- A) N_DO_LÝCH_V_
- B) _RAN_O_Z_TI_A
- C) _Z_ÁM_OV_T

3.

VYPOČÍTEJTE:

$$\frac{22}{4} + \frac{3}{6} = ?$$

4.

**Z PODSTATNÝCH JMEN TVOŘTE
JINÁ PODSTATNÁ JMÉNA:**

PŘÍKLAD: KOTEL – LOKET

- A) KOLOS – _____
- B) REKLAMA – _____
- C) PUSINKA – _____
- D) SKÁLA – _____

Správné odpovědi
naleznete na **str. 3**

Svěrázný způsob oslavy příchodu Nového roku spočívající v tom, že lidé při silvestrovské noci rozbíjejí porcelán u svých přátel...

IVY, RUJ, TREMANDO,	NEJVYŠŠÍ KARTA	Tajenka	ŽENSKÉ JMÉNO (11.3.)		VODNÍ ŽIVOČICH	ANGLICKY BREČTÁN	SLOVEN. VE	MALÁ ANITA	KVANTOVÝ ZEŠILOVAČ ZÁŘENÍ		ŘADOVÁ ČÍSLOVKA	NÁZEV HLÁSKY R	ŽENSKÉ JMÉNO (5.11.)	POČETNOST	CITOSLOVCE ODPORU
CITOSLOVCE ÚDIVU				SOK						PRAŽSKÉ DIVADLO					
VIDINA VE SPANKU				ŽENSKÉ JMÉNO DOMÁCKY OLGA						PÓDIUM ZKRATKA TELEVIZNÍCH NOVIN					
OKRASY							URČITÉ (SLOV) ANGL. VÝPRODEJ					DRUH DŘEVINY PŘEDLOŽKA			
	KANÓNY BAVLNĚNÁ TKANINA					VZDECH LUŠTĚNINA					ANGL. ŠPENDLÍK BANK ODMĚNA ZA ULOŽENÉ PENÍZE				SEČNÉ ZBRANĚ NA ONOM MÍSTĚ
TEPLÉ OBLEČENÍ					ZAKLENÍ BEČKA					KANCELÁŘ OBRATNÝ KOUSEK					
HRDINKA DIETLOVA SERIÁLU				DOMÁCKY ALOISIE PTAČÍ PERA					CHVĚJIVÉ (HUD.) JEDNOTKA CHŮZE						
FEDERÁLNÍ SHROMÁŽDĚNÍ			BÁCHORKA SVAZ				TERÉNNÍ BĚH GLAZURA						BÝVALÁ ZKR. VYCHODNÍHO NĚMECKA BĚLOVESKÁ KYSELKA		
ZELENINOVÝ PLOD							MUŽSKÉ JMÉNO (26.10.) CHEMICKÉ PRVKY (AT)					ANGL. LED SLEPIČÍ SLABIKA			
DOMÁCKY NANETA						VRAŽEDNÉ ŠILENSTVÍ VÝVOJ					NA KTERÉM MÍSTĚ SOUHRN NÁZORŮ				NAČEPOVAT TROPICKÉ OVOCE
	BOTA	NEJLEPŠÍ JAKOST NOSIT			VSAKOVÁNÍ VODY DO HORNIN BARMISKY OSTROV					ŽABÍ CITOSLOVCE FILMOVÁ HVĚZDA				DŮM BALETNÍ SUKĚNKA	
ANGLICKY JEDNA				ČISTITÍ JAS					ČESKÁ FIREMNÍ ZKRATKA OBYVATEL INDIJE					PRYČ PÁR	
HLAS OVCE			KORPULENTNÍ ZN. TELLURU									HLUBOCE TEMNÉ ZNÍT CHEM. ZN. HOŘČÍKU			
STABILIZOVAT								NAFOUKLÁ							
SEKUNDY								PŘÍSLUŠNÍK LEHKÉ JIZDY							

OSOBNÍ ZÁJMENO	HORNÍ ČÁST PAŽE		ANGL. VTIP	ZKR. OTORINOLARYNGOLOGIE	INICIÁLY OGOUNA	OBYVATELKA SVĚTADILU	ŽÁDNÝ ČLOVĚK (SLOV.)	AUTOMATICKÉ NASTAVOVÁNÍ TV STANIC
		ŽENSKÉ JMÉNO (15.9.)						
		NAVĽHČIT						
		KANTORKA (SLANG.)						
VĚZEŇ				NÁZEV PÍSMENE				
VETERINÁRNÍ LÉKAŘ (TITUL)				VYJEŽDĚNÁ CESTA				
				DĚTSKÝ POZDRAV		PŘIMO	STĚCŤ PO KAPKÁCH	
				MÍT NA SOBĚ				
			VNITŘEK					
			ZÁPISNÍK					
		POSLEDNÍ FÁZE SKOKU						
		UZENINA						
	SLOŽENÍ							
	BĚH NA DLOUHÉ TRATI							
PSYCHÓZA						NÁRODNÍ PARK		
ZELENÉ ČÁSTI ROSTLIN						ZKORODOVANÁ		
				SPZ ROKYCAN				
				ÚŘEDNÍ ODĚV SOUDCŮ				
				NĚMEC (ZAST.)				
				OHRADA Z KŮLŮ				
			VADA				TITUL MUŽE	ŘADOVÁ ČÍSLOVKA
			KOCOUR (NÁREČNĚ)					
		ZHROUCENÍ						
		RUSKÝ SOUHLAS						
ÚSPĚŠNĚ SE BRÁNIT								
LAKOVÁNÍ								

		1	5			6	3	
				3			8	7
					7	5	1	9
								8
	8	2		4		1	9	
4								
5	9	3	4					
8	6			2				
	2	4			5	8		

				1	3			5
3				9				
2	4							7
		2			4	3		
5				3	1			2
		6	7			5		
6							1	8
					5			3
9			1	8				

SOUTĚŽ O NEJROZTOMILEJŠÍ FOTO VAŠEHO PSÍHO MAZLÍČKA

**VYFOTOGRAFUJTE SVÉHO PEJSKA - A ZÍSKEJTE
PĚKNOU CENU NEJEN PRO SEBE, ALE I PRO NĚJ!**

Snímky zasílejte do 31. ledna 2017 na adresu:

kuryr@pha.top09.cz

Věcnou cenou budou oceněny tři nejzdařilejší snímky.
A nezapomeňte: hlavně roztomile! :-)

TIP NA RELAXAČNÍ CVIČENÍ

JEDNODUCHÉ CVIČENÍ CHODIDEL

► Na boso zvedněte všechny prsty a zkuste je postupně pokládat nejdříve od palců, pak od malíčků.

RUCE:

► Protažené prsty se snažte roztáhnout do tvaru „V“ tak, že necháte u sebe ukazováček a prostředníček a na druhé straně budou malíček a prsteníček.

► Vraťte je k sobě a následně oddělte ukazováček a malíček. Prostředníček a prsteníček zůstanou u sebe.

Hezké dny s bohatými prožitky,
Vám přeje,

Renata Sabongui

KURZ SEBEOBRANY

S BEDŘICHEM RÝČEM

PŘIJĎTE SI ZACVIČIT A NAUČIT SE BRÁNIT!

KAŽDÉ ÚTERÝ

17.30 – 18.30 KONDIČNÍ CVIČENÍ PRO ŽENY
18.30 – 20.00 JIU-JITSU PRO DOSPĚLÉ

KAŽDÝ ČTVRTEK

17.30 – 18.30 KONDIČNÍ CVIČENÍ PRO ŽENY
18.30 – 20.00 JIU-JITSU PRO DOSPĚLÉ

(Výcvik vede zkušený instruktor – držitel 5. danu Jiu-Jitsu – Bedřich Rýč)

📍 Oba kurzy probíhají v Lodecké ulici č. 2 v Praze 1, vedle služebny městské policie 📍

TEL.: 605 958 245

KONDIČNÍ CVIČENÍ PRO ŽENY

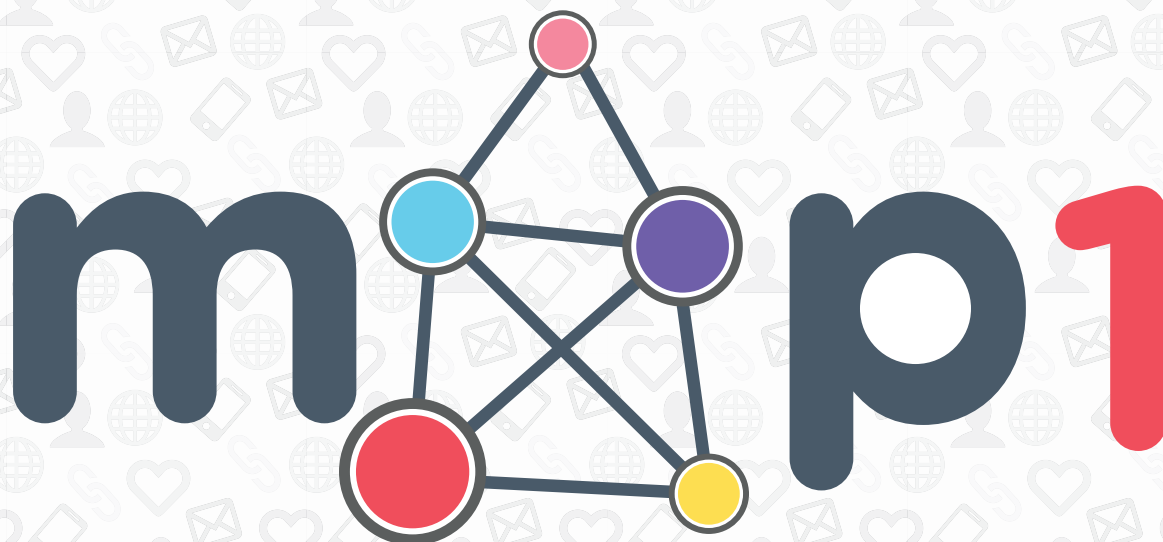
S BEDŘICHEM RÝČEM

ÚTERÝ A ČTVRTEK
17.30 - 18.30

Praha 1, Lodecká ul. č. 2
(v objektu Městské policie Praha 1)

CVIČENÍ VEDE
LEKTOR BEDŘICH RÝČ

Milí sousedé, připojte se i Vy ke stále většímu společenství lidí, kteří žijí v Praze 1 a jimž není lhostejný osud naší městské části! Pojďme společně formovat každodenní život...

M Á P R A H A 1

...podle zdravého selského rozumu, ne podle planých slibů politiků! Každý, kdo to myslí s Prahou 1 dobře, je vítán!
Více na www.map1.cz